

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ   **È È**   **κατά ΕΛΛΑΔΑΣ**

(Προσφυγή αριθ. 41621/02)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

30 Ιουνίου 2005

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

-Ακριβές αντίγραφο.

Στρασβούργο, 30.6.2005

(υπογραφή) S. NIELSEN – Γραμματέας Τμήματος

Στην υπόθεση   **È È**   **κατά Ελλάδας,**

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε δικαστικό συμβούλιο αποτελούμενο από τους:

Κύριο Λ. ΛΟΥΚΑΪΔΗ, *πρόεδρο*,
Κύριο Κ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,
Κυρία F. TULKENS,
Κύριο P. LORENZEN,
Κυρία N. VAJIC,
Κύριο D. SPIELMANN,
Κύριο S.E. JEBENS, *δικαστές*,
και τον κύριο S. NIELSEN, *γραμματέα τμήματος*.

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 9 Ιουνίου 2005,
Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία
αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 41621/02) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, ένας υπήκοος της οποίας, ο κύριος È È («ο προσφεύγων»), προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 19 Νοεμβρίου 2002 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπείται από τους κ. Λ. Πανούση και κ. Α. Πανούση, δικηγόρους του συλλόγου της Αθήνας. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Σ. Σπυρόπουλο, σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κυρία Ζ. Χατζηπαύλου, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 8 Απριλίου 2004, το Δικαστήριο αποφάσισε να κοινοποιήσει στην Κυβέρνηση την αίτηση την ελκόμενη από την διάρκεια της διαδικασίας. Επικαλούμενο το άρθρο 29 § 3 της Σύμβασης, αποφάσισε να αποφανθεί ταυτόχρονα επί του παραδεκτού και επί της ουσίας.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

4. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1937 και είναι κάτοικος Αθηνών.

5. Στις 27 Ιουνίου 1996, ο προσφεύγων κατέθεσε ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών αγωγή αποζημίωσης κατά του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Αθηνών, το οποίο τον απασχολούσε ως οδηγό. Ζητούσε διάφορα ποσά για αποδοχές.

6. Η συζήτηση της υπόθεσης, η οποία ορίστηκε αρχικά για τις 12 Φεβρουαρίου 1997, έλαβε χώρα, μετά από δύο αναβολές, στις 9 Ιουνίου 1998.

7. Στις 20 Απριλίου 1999, το δικαστήριο δέχθηκε την αγωγή του (απόφαση αριθ. 927/1999).

8. Στις 22 Οκτωβρίου 1999, το νοσοκομείο άσκησε έφεση.

9. Στις 24 Οκτωβρίου 2000, το Εφετείο Αθηνών εξαφάνισε την προσβληθείσα απόφαση και έκανε εν μέρει δεκτή την αγωγή του προσφεύγοντος (απόφαση αριθ. 8065/2000).

10. Στις 20 Φεβρουαρίου 2001, το νοσοκομείο άσκησε αίτηση αναίρεσης.

11. Στις 16 Ιουλίου 2002, ο Άρειος Πάγος εξαφάνισε την απόφαση αριθ. 8065/2000 του Εφετείου Αθηνών και παρέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του Εφετείου (απόφαση αριθ. 1369/2002). Η απόφαση αυτή καθαρογράφηκε στις και θεωρήθηκε στις 22 Αυγούστου 2002.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

12. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι η διάρκεια της διαδικασίας παραγνώρισε την αρχή της «λογικής προθεσμίας», όπως αυτή προβλέπεται από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δικάως (...) εντός λογικής προθεσμίας, υπό δικαστηρίου (...) το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

13. Η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη άρχισε στις 27 Ιουνίου 1996, με την κατάθεση της αγωγής ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, και τελείωσε στις 16 Ιουλίου 2002, με την απόφαση του Αρείου Πάγου. Διήρκεσε επομένως έξι χρόνια και δεκαεννέα ημέρες, για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

A. Επί του παραδεκτού

14. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Σημειώνει εξάλλου ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

15. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η διάρκεια της διαδικασίας δεν ήταν υπερβολική και ότι τα επιληφθέντα δικαστήρια αποφάνθηκαν μέσα σε λογικές προθεσμίες. Ισχυρίζεται εξάλλου ότι ο προσφεύγων δεν προσπάθησε να επιταχύνει την διαδικασία.

16. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τις συνθήκες της υπόθεσης και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που έχουν καθιερωθεί από την νομολογία του, και ειδικότερα της πολυπλοκότητας

της υπόθεσης, της συμπεριφοράς του προσφεύγοντος και εκείνης των αρμοδίων αρχών, καθώς και του αντικειμένου της διαφοράς για τον ενδιαφερόμενο (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII).

17. Το Δικαστήριο έχει χειριστεί πολλές φορές υποθέσεις που εγείρουν ζητήματα παρόμοια με εκείνα της προκείμενης υπόθεσης και έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης (βλέπε την πιο πάνω αναφερόμενη απόφαση *Frydlender*).

18. Αφού εξέτασε όλα τα στοιχεία που του υποβλήθηκαν, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κανένα γεγονός ή επιχείρημα που να μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην παρούσα περίπτωση. Πράγματι, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι, προκειμένου για διάρκεια μεγαλύτερη των έξι ετών για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας, η βραδύτητα της διαδικασίας προκύπτει κατά κύριο λόγο από την συμπεριφορά των επιληφθέντων δικαστηρίων. Ειδικότερα, το Δικαστήριο σημειώνει ότι, παρά το γεγονός ότι η υπόθεση δεν παρουσίαζε καμία ιδιαίτερη πολυπλοκότητα, η διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου αναβλήθηκε δύο φορές και διήρκεσε δύο χρόνια και δέκα μήνες, ήτοι ένα διάστημα που ουδόλως αιτιολογήθηκε από την Κυβέρνηση.

19. Λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του πάνω στο ζήτημα αυτό, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, εν προκειμένω, η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας είναι υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στην απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΩΝ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΚΑΙ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

20. Ο προσφεύγων παραπονείται, υπό το πρίσμα των άρθρων 6 § 1 και 13 της Σύμβασης, ότι η υπόθεσή του δεν εξετάστηκε δικαίως και

ότι τα ελληνικά δικαστήρια διέπραξαν πραγματικά και νομικά σφάλματα που ευνόησαν τον αντίδικό του.

Επί του παραδεκτού

21. Το Δικαστήριο σημειώνει καταρχήν ότι η επίδικη διαδικασία δεν έχει περατωθεί τυπικά, αφού ο Άρειος Πάγος παρέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του Εφετείου. Εν τούτοις, ο προσφεύγων δείχνει να θεωρεί την διαδικασία ως περατωθείσα, αφού από την δικογραφία δεν προκύπτει ότι επανέλαβε ή ότι σκοπεύει να επαναλάβει την δίκη ενώπιον του Εφετείου. Σε κάθε περίπτωση, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η εφαρμογή και η ερμηνεία του εθνικού δικαίου υπάγονται καταρχήν στην αρμοδιότητα των εθνικών δικαστηρίων. Σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 19 της Σύμβασης, το Δικαστήριο έχει ως μοναδική αποστολή να εξασφαλίζει την τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την Σύμβαση για τα Συμβαλλόμενα Κράτη. Ειδικότερα, δεν είναι αρμόδιο να εξετάζει τα πραγματικά ή νομικά σφάλματα που φέρονται να έχουν διαπραχθεί από ένα δικαστήριο, εκτός αν και στο μέτρο που αυτά θα μπορούσαν να έχουν θίξει τα προστατευόμενα από την Σύμβαση δικαιώματα και ελευθερίες (*Garcia Ruiz κατά Ισπανίας* [GC], αριθ. 30544/96, § 28, CEDH 1999-I).

22. Όμως, εν προκειμένω, το Δικαστήριο δεν διαπιστώνει καμία ένδειξη αυθαιρεσίας στην διεξαγωγή της διαδικασίας, η οποία τήρησε την αρχή της αντιμωλία συζήτησης και στην διάρκεια της οποίας ο προσφεύγων είχε την δυνατότητα να παρουσιάσει όλα τα επιχειρήματα για την υπεράσπιση της υπόθεσής σας.

23. Συμπερασματικά, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, εξεταζόμενη στο σύνολό της, η επίδικη διαδικασία είχε δίκαιο χαρακτήρα, με την έννοια του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

24. Σε ό,τι αφορά το άρθρο 13 της Σύμβασης, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η διάταξη αυτή απαιτεί ένα εθνικό ένδικο μέσο για τις

αιτιάσεις που μπορούμε να κρίνουμε «υποστηρίξιμες» σύμφωνα με την Σύμβαση (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Powell et Rayner κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, απόφαση της 21 Φεβρουαρίου 1990, série A no. 172, σελ. 14, § 31). Λαμβανομένων υπόψη των πιο πάνω σκέψεων ως προς το άρθρο 6 § 1 σε ό,τι αφορά το δίκαιο της διαδικασίας, το Δικαστήριο συμπεραίνει ότι το άρθρο 13 δεν έχει εφαρμογή εν προκειμένω.

25. Κατά συνέπεια, η αιτίαση που έλκεται από το άδικο της διαδικασίας πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογήν του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΑΡΙΘ. 1

26. Ο προσφεύγων παραπονείται τέλος για την προσβολή του δικαιώματός της για σεβασμό της περιουσίας του, όπως το εγγυάται το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1. Υποστηρίζει ότι έχει απωλέσει το δικαίωμά του να εισπράξει το ποσό που διεκδικούσε για αποζημίωση.

Επί του παραδεκτού

27. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι οι επικαλούμενες αξιώσεις του προσφεύγοντος δεν μπορούν να θεωρηθούν «περιουσία» με την έννοια του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1, αφού καμία από αυτές δεν διαπιστώθηκε ούτε εκκαθαρίστηκε από δικαστική απόφαση με ισχύ δεδικασμένου. Αυτή είναι εν τούτοις η προϋπόθεση ώστε μία απαίτηση να είναι βεβαία και απαιτητή και, συνεπώς, προστατευόμενη από το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 (βλέπε *Ελληνικά Διυλιστήρια Στραν και Στρατής Ανδρεάδης κατά Ελλάδας*, απόφαση της 9 Δεκεμβρίου 1994, série A, no. 301-B, σελ. 84, § 59).

28. Ειδικότερα, το Δικαστήριο σημειώνει ότι, ενόσω η υπόθεσή του εκκρεμούσε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, η αγωγή του δεν γεννούσε, για λογαριασμό του προσφεύγοντος, κανένα δικαίωμα για

αξίωση, αλλά μόνον το ενδεχόμενο να εισπράξει τέτοια αξίωση. Έτσι, οι αποφάσεις που απέρριψαν την αγωγή του προσφεύγοντος δεν μπορούσαν να έχουν ως αποτέλεσμα την αποστέρησή του από ένα περιουσιακό στοιχείο του οποίου ήταν κύριος.

29. Συνεπώς, αυτό το τμήμα της προσφυγής πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογήν του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

IV. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

30. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

31. Ο προσφεύγων αξιώνει 30.000 ευρώ για την ηθική βλάβη που υποστηρίζει ότι υπέστη.

32. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το αιτούμενο ποσό είναι αυθαίρετο και υπερβολικό και ότι η διαπίστωση της παραβίασης θα συνιστούσε αφ'εαυτής μία επαρκή δίκαιη αποζημίωση.

33. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων υπέστη μία βέβαιη ηθική βλάβη σε ό,τι αφορά το δικαίωμά του να δικαστεί η υπόθεσή του μέσα σε λογική προθεσμία. Αποφαινόμενο κατά δίκαιη κρίση, του επιδικάζει 1.000 ευρώ για την αιτία αυτή, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο.

B. Εξοδα και δικαστική δαπάνη

34. Ο προσφεύγων ζητεί επίσης 5.280 ευρώ για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου. Δεν προσκομίζει τιμολόγιο, αλλά μόνον ένα σημειώμα εξόδων αναλυτικό, δακτυλογραφημένο και υπογεγραμμένο από τον δικηγόρο του, πάνω στην οποία αναγράφεται το ίδιο αυτό ποσό.

35. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το αιτούμενο ποσό είναι υπερβολικό και ανατιολόγητο. Εκτιμά ότι η επιδίκαση ενός ποσού 500 ευρώ για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη θα ήταν δίκαιη και εύλογη.

36. Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης στη βάση του άρθρου 41 προϋποθέτει την απόδειξη της πραγματικότητας και της αναγκαιότητάς τους και, επιπλέον, του εύλογου χαρακτήρα του ύψους τους (*Ιατρίδης κατά Ελλάδας* (δίκαιη ικανοποίηση) [GC], no. 31107/96, § 54, CEDH 2000-XI). Λαμβανομένων υπόψη των πιο πάνω αναφερομένων κριτηρίων και του γεγονότος ότι απέρριψε πολλές από τις αιτιάσεις του προσφεύγοντος, το Δικαστήριο κρίνει εύλογο να επιδικάσει σε αυτόν 500 ευρώ για την αιτία αυτή, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

37. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή σε ό,τι αφορά την αιτίαση την ελκόμενη από την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας και απαράδεκτη ως προς τα λοιπά.

2. Αποφαίνεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

3. Αποφαίνεται ότι:

α) το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, 1.000 (χίλια) ευρώ για ηθική βλάβη και 500 (πεντακόσια) ευρώ για έξοδα και δικαστική δαπάνη, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο επί των ποσών αυτών,

β) από τη λήξη της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα προσαυξηθεί με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

4. Απορρίπτει το αίτημα δίκαιης αποζημίωσης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 30 Ιουνίου 2005 κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)
Søren NIELSEN
Γραμματέας

(υπογραφή)
Λουκής ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ
Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου

εγγράφου από τα γαλλικά.

Ο μεταφραστής

Αθήνα, 15 Ιουλίου 2005

Αλέξανδρος Πετρουτσόπουλος